

A photograph of a classic, dimly lit bar interior. A large, ornate mirror on the left wall reflects the bar area. A multi-bulb chandelier hangs from the ceiling. Patrons are seated at a bar in the foreground, and a chalkboard menu is visible on the right wall.

Drinken op de goede afloop

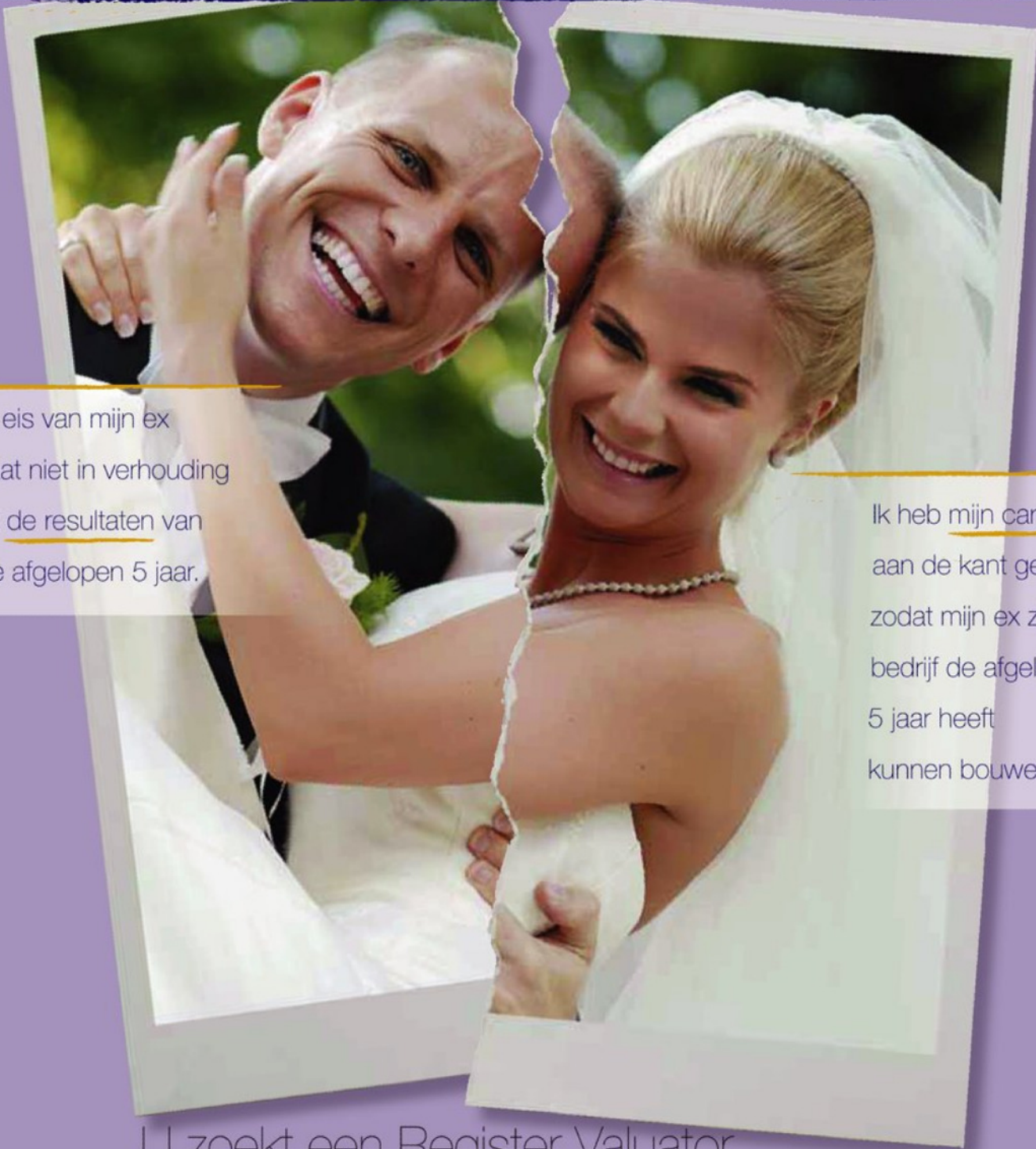
In de rubriek Buitennichig wordt aandacht besteed aan bijzondere rechtsgebieden en beoefenaars daarvan. Deze keer het horecarecht.

Nederland telt tegen de 40.000 horecabedrijven, maar er is slechts een handvol horecarechtjuristen. Die houden zich bezig met vergunningen, bestemmingsplannen en de Wet Bibob, en – zoals advocaat Léon Spronken – met huurkwes- ties, bierafnameverplichtingen, bruikleenovereenkomsten en pandrechten. Na 25 jaar ervaring weet hij dat het horecarecht heel veel ‘bierrecht’ is.

door **Michel Knapen** foto's **Geert Snoeijer**

Waar trekt u de streep?

A large, torn photograph of a smiling bride and groom. The photo is split vertically down the middle, with jagged, torn edges. The groom is on the left, wearing a white shirt and a dark tie, and the bride is on the right, wearing a white wedding dress and a veil. Both are smiling broadly. The background of the photo is a soft-focus green, suggesting an outdoor setting.

De eis van mijn ex
staat niet in verhouding
tot de resultaten van
de afgelopen 5 jaar.

Ik heb mijn carrière
aan de kant gezet
zodat mijn ex zijn
bedrijf de afgelopen
5 jaar heeft
kunnen bouwen!

U zoekt een Register Valuator...

De waarde van een onderneming is niet zomaar een
boekhoudkundige rekensom...

Daarom is een deskundig oordeel zo belangrijk. De bij het
NIRV aangesloten Register Valuators, beschikken over de
juiste kennis om zo'n belangrijk oordeel te vellen.

Nederlands Instituut voor Register Valuators

www.nirv.nl

NIRV

Het is een aangename cocktail: een bourgon-
disch ingestelde advocaat, geboren in Lim-
burg, gestudeerd in Brabant, praktijk houden-
de in 'ontmoetingsstad' 's Hertogenbosch, op
nog geen minuut lopen van een café. Drie keer raden waar-
mee die zijn boterham verdient.

Toen Léon Spronken (1956) rechten studeerde aan de Ka-
tholieke Hogeschool Tilburg (nu Tilburg University), pakte
hij op de donderdagen zijn tas en bracht de lan-
ge weekenden door in zijn ouderlijke woonplaats Geleen.
Daar werkte hij in café 't Vlaegelke (Limburgs voor kwajon-
gen), omdat hij, zoals hij het zelf omschrijft, "affiniteit had
met het verkopen van bier en het drinken van bier".

Dat was een opmaat tot een nieuw rechtsgebied dat hem
niet meer zou loslaten. De juridische kant van de horeca
werd zijn specialiteit, ook al is hij er als advocaat 'bij toeval'
ingerold. Zo was een van de eerste zaken die hij bij zijn eer-
ste kantoor – Bogaerts & Groenen Advocaten in Bostel –
deed, een horecakwestie: een kroegbaas huurde een pand
van een bierbrouwer en moest bij diezelfde brouwer ook het
bier afnemen. Zo'n koppelverkoop, was dat wel toegestaan?
Spronken dook in de Europese bierverordening en ontdekte,
ook tot zijn verbazing, dat dit keurig volgens het boekje
was. Vele jaren later zou hij die afnameverplichting van
(tank)bier in een andere zaak weten te nuanceren en redde
zo menig cafébaas van wurgende contracten.

Na vijf jaar maakte Spronken de overstap naar Van Zinnicq
Bergmann Advocaten in Den Bosch, waar hij twintig jaar als
partner werkte. Enkele jaren geleden startte hij in diezelfde
stad met Spronken & Co Advocaten (samen met Suzanne
Moone, die haar afstudeerscriptie schreef over de bruikleen-
overeenkomsten in de horeca), met horecarecht als een van de
specialisaties. Het kantoor is gevestigd aan de St. Josephstraat
– vernoemd naar de beschermheilige van de advocaten.

Als jong advocaat deed Spronken ook zaken buiten de horeca
en piekte al vroeg met een bestuursrechtelijke affaire. "In 1983
werd ons kantoor gevraagd om het autoherstelbedrijf Van Gog
bij te staan, dat in een conflict was geraakt met de gemeente
Nederweert. Ik won die zaak bij de Raad van State. Vervolgens
kwamen we op het idee om schadevergoeding te eisen omdat
de gemeente onrechtmatig had gehandeld door een besluit te
nemen dat inmiddels was vernietigd. Bij de rechtbank en het
gerechtshof kregen we nul op rekest, maar de Hoge Raad stel-
de ons in het gelijk. Leuk dat het arrest Van Gog/Nederweert
– mijn eerste zaak na mijn beëdiging – nog steeds tot de ver-
plichte stof behoort voor alle rechtenstudenten."

Happy hour

Het bestuursrecht was voor Spronken niet zijn roeping, on-
danks het succes bij de Raad van State. Het privaatrecht
trok hem, na de zoete overwinning bij de Hoge Raad, veel
meer. Dat is nog steeds zo: vooral het civielrechtelijke hore-

carecht is zijn fort. Horecaondernemers die problemen heb-
ben met een van de talloze vergunningen – exploitatiever-
gunning, terrasvergunning, drank- en horecavergunning,
speelautomatenvergunning – of met happy hours, sluitings-
tijden, bestemmingsplannen, rookverboden, geluidsoverlast
en de Wet Bibob, stuurt Spronken graag door naar dé speci-
alist op het publiekrechtelijke horecarecht, het Amsterdamse
kantoor Meester Advocaten van zijn juridische kameraad
mr. Raoul Meester. "Af en toe doe ik ook wel eens een zaak
met geluidsoverlast. Zo stond ik eens een buurvrouw van
een café bij, die ruim een jaar lang een compensatie kreeg
van 300 euro per week om tijdens de weekenden in een ho-
tel te kunnen slapen."

Spronken begon zijn loopbaan onder meer als huurrecht-
advocaat. "Toen ik in de jaren zeventig studeerde, bestond
dat vak op de universiteit niet eens. Als doctoraalstudent ►

deed ik al een paar huurzaken bij de kantonrechter in Heerlen. Maar het is een leuk vakgebied, het gaat om mensen en om geld, om emoties en euro's. Omdat ik eens een huurzaak deed voor een horecaondernemer, ben ik in het horecarecht gerold." Ook via een andere weg kwam hij in aanraking met het horecarecht: als curator in een faillissement van een kroeg. Sinds dat faillissement is Spronken de

"HET IS NAUWELIJKS HO-RECHT, OOK GEEN RE-RECHT, MAAR BIJNA ALTIJD CA-RECHT"

huisadvocaat van Warsteiner Benelux. Zijn andere cliënten zijn vooral bierbrouwers – met name kleinere zoals Warsteiner – en grotere horecaondernemers, maar ook drankdistributeurs als BSB (Beer & Selected Beverages) in Raamsdonkveer.

Dat het horecarecht nadrukkelijk is gekoppeld aan het huurrecht, blijkt wel uit Spronkens praktijk: zo'n 40 procent van de kantooromzet komt uit deze twee vakgebieden. En hoewel zo'n beetje alle grote traditionele rechtsgebieden een rol kunnen spelen bij het horecarecht, is het huurrecht het belangrijkste. "Af en toe heb je te maken met het strafrecht. In de horecaconcentratiegebieden moeten horecabedrijven die langer mogen openblijven een portier hebben. Als die eens een tik uitdelen, kom je terecht in het strafrecht.

En dat heb je ook als een discotheek 'selectief' mensen binnenlaat – dus discrimineert." Ook het arbeidsrecht speelt maar een beperkte rol, nu de horeca-cao op iedere medewerker van toepassing is. "Bovendien werkt in de horeca veel ambulant personeel. Als er een akkefietje is, vertrekken ze liever dan het geschil uit te vechten." Desondanks moeten er afspraken worden gemaakt met uitzendbureaus en moet de payroll goed worden geregeld.

Huurintredingsrecht

Het horecarecht – een term die hij zelf heeft gemunt – is een klein vakgebied. Opmerkelijk, want Nederland telt tegen de 40.000 horecabedrijven. Spronken: "Ik denk dat er zo'n tien advocaten zijn die er iets vanaf weten. Daarnaast zijn er zo'n vijftien juristen werkzaam bij de brouwerijen, die het vak ook beheersen. We zien elkaar regelmatig aan de onderhandelingsstafel en in de rechtszaal."

Een vereniging van horecarechtjuristen is er niet, een maandelijks tijdschrift ook niet en het enige standaardwerk over het horecarecht is van Belgische origine. Horecarecht wordt *on the job* geleerd, waarbij enkele thema's steeds weer terugkeren: de bierafnameverplichting, bruikleenovereenkomsten voor een kelderbierinstallatie of tap- en koelmaterialen, financieringen door brouwerijen met daaraan gekoppeld het pandrecht op de café-inventaris en bodembeslagen, huurintredingen en indeplaatsstellingen en overeenkomsten omtrent speelautomaten. Om die reden doet de benaming horecarecht wat ruim aan: het is nauwelijks ho-recht, ook geen re-recht maar bijna altijd ca-recht.

"Een mooi voorbeeld van het horecarecht", zegt rasverteller

Spronken, "is een zaak die ik nu heb lopen: een Ierse pub die claimt dat Grolsch al sinds 1996 de bierbonussen niet meer heeft betaald. Een andere zaak die speelt is die van een kroegbaas die ermee wil stoppen en een ander die het café wil overnemen. Dan gaat het huurintredingsrecht werken. Gedurende vier weken nadat de eerste huurder is vertrokken kan de brouwerij een nieuwe huurder aanwijzen. Maar vaak heeft de verhuurder van het pand – niet de brouwer – al een eigen huurder gevonden. De huurder die is voorgedragen door brouwer hoeft de achterstallige huur van de vorige huurder niet te betalen. Dat moet hij wel als er sprake is van indeplaatsstelling. Het huurintredingsrecht is dus een mooi instrument voor de brouwer."

Bierafname

In de 25 jaar dat Spronken nu horecarecht doet, is er één onderwerp dat steeds heikel blijft: de exclusieve afnameverplichting. “Een ondernemer wil een café beginnen en huurt een pand dat eigendom is van een bierbrouwer. Die wil op zijn beurt dat alleen zijn bier wordt getapt en duldt geen andere merken door ‘zijn’ leidingen. Dat geldt overigens alleen voor pils: bieren van hogere gisting, zoals Palm of Leffe, kunnen vaak wel naast het huismerk worden getapt en ook kan de kroegbaas andere merken flessenbier schenken. Die exclusieve afname wordt vastgelegd in het huurcontract, en de Europese bierverordening staat dat ‘pilsprimaat’ ook toe. Dat geldt overigens ook voor de zogeheten ongebonden cafés: die huren een pand dat niet van een brouwer is. Een brouwer is vaak wel bereid voor de financiering te zorgen maar koppelt ook daaraan een exclusieve bierafnameverplichting.” Sinds 2000 is die macht van de brouwer wat ingeperkt: vóór dat jaar was een café-eigenaar voor tien jaar gebonden aan dat ene biermerk, sinds 2000 is dat teruggebracht naar vijf jaar. Dat in de toekomst de biermarkt helemaal wordt vrijgegeven doordat brouwers geen enkele bierafname verplicht kunnen stellen, noemt Spronken ‘niet reëel’. “Daarvoor is de lobby van de bierbrouwers in Brussel te sterk.”

De bierafnameverplichting voor kroegen lijkt op een inbreuk op de vrije concurrentie, maar zowel Spronken als rechters zien dat anders. “Mits”, zegt Spronken. “Mits er tussen brouwer en kastelein een faire financieringsovereenkomst wordt gesloten en de café-eigenaar niet wordt afgeknepen.” En dat laatste komt nogal eens voor, totdat Spronken in 1999 een mooie overwinning behaalde. “In de zaak Mega Company tegen Heineken hadden enkele jongens in een kroeg in Wageningen 25.000 euro van Heineken geleend. Ze mochten alleen Heinekengerelateerde bieren tappen, maar schonken ook ander bier. Heineken dagvaardde hen, maar wij hadden een sterk verweer: de jongens betaalden een hoge rente van acht procent, kregen geen biertkortingen en hadden te maken met een heel zwaar pandrecht. Voor het gerechtshof in Arnhem betoogde ik dat je onder deze strenge voorwaarden eigenlijk geen exclusieve bierafname kunt opleggen. Alleen als je voorwaarden hanteert die uitstijgen boven het normale, dus een vriendelijker contract,

zou dat pas mogelijk moeten zijn. Omdat dat hier niet het geval was, wonnen we deze zaak.”

Horecapsychologie

Maar veel wordt er tegenwoordig niet meer geprocedeerd. Dat heeft volgens Spronken meerdere oorzaken. “Vroeger waren de afspraken minder strikt. Ze werden vaak in de kroeg gemaakt, letterlijk op de achterkant van een bierviltje. Er werd gedronken op de goede samenwerking en dat was het – totdat er gedonder in de glazen kwam. Tegenwoordig hebben de brouwerijen hun afnamebeleid veel beter op orde en ze denken minder puur juridisch en meer commercieel-juridisch. Dat houdt in dat ze meer faire afspraken maken – of móeten maken, sinds het arrest Mega Company.” Alleen in mededingingsrechtelijke zaken is het tegenwoordig moeilijker om tot een compromis te komen, daar wordt

“VROEGER WERDEN AFSPRAKEN VAAK IN DE KROEG GEMAAKT, LETTERLIJK OP DE ACHTERKANT VAN EEN BIERVILTJE”

juist meer geprocedeerd: “Bier was emotie, het gaat nu steeds meer over munten”, constateert Spronken. Dat is ook wel begrijpelijk: nu de biermarkt is verdeeld onder drie grote spelers, zijn de financiële belangen enorm groot. Heineken, InBev (Jupiler, Hertog Jan, Dommelsch, Leffe en Hoegaarden) en SAB Miller (onder andere Grolsch) hebben drie kwart van de markt in handen, met Bavaria erbij is dat 90 procent. Warsteiner, wiens juridische belangen Spronken behartigt, heeft na 25 jaar een marktaandeel van twee procent, “wat echt een hele prestatie is”.

Hoewel het horecarecht veel bierrecht is, toont Spronken toch aan dat het een heel breed terrein bestrijkt, juist omdat de horecarechtjurist ook een beetje een horeca-econoom moet zijn, en – om met het typische karakter van kasteleins te kunnen omgaan – komt er ook de nodige horecapsychologie bij kijken. Dat laatste is Léon Spronken, de flamboyante advocaat met de kwajongensblik in zijn ogen en de vlotte babbel, wel toevertrouwd. Het eerste – de economische kanten – heeft hij zich in een kwart eeuw eigen gemaakt: stakeholders value, biertkortingen en -bonussen, fooien, huurprijzen en bedragen die gemoeid zijn met het uitwinnen van pandrechten zijn onderwerpen die met grote regelmaat op zijn bureau belanden. De brouwers kunnen het soms hard spelen en daar staan veel horecaondernemers tegenover wier administratieve talenten niet altijd even goed zijn ontwikkeld – beide kunnen de kiem vormen voor weer een mooie juridische kwestie aan de toog. ■

Buitennichig in boekvorm

Dit was de laatste aflevering van de serie Buitennichig, waarin sinds mei 2009 twintig juristen vertelden over het bijzondere vakgebied waarin zij werkzaam zijn. De interviews zijn nu onder de titel *Exotisch recht* gebundeld en op de markt gebracht door Celsus juridische uitgeverij, www.celsusboeken.nl.